

40 Cod. ms.

873

Ms. 873. 40.

15 Bell.

N. Eigenhändiges Manuscript in 8ten
In jenen musikalischen Unterricht, wozu
der ehemalige Ca. fängsinger Ragslauer
Raimolden sein Tonbuch gab.

873.

Caput 1. §1. de hodierno Musicae Systemate.

1.

Caput 1.
De hodierno Musicae Systemate.

§ 1.

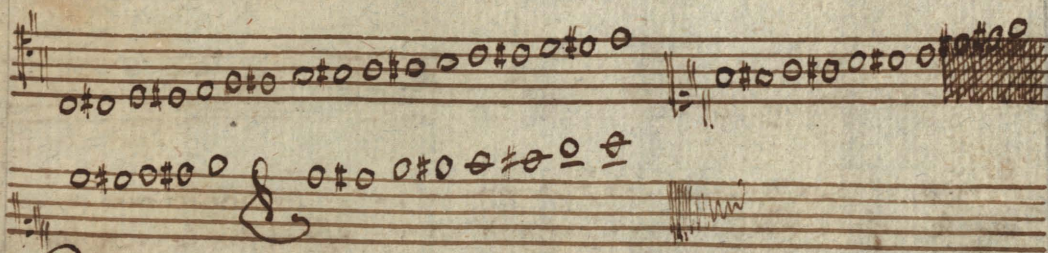

Praenotandum, quod introducto novo Musicae Systemate mutatum sit illud antiquum, contraxerintque cum suis Tetrachordis tria illa genera graeca, Diatonicum, Cromaticum, et Enormonicum. Hinc moderni statuerunt duo tantum genera, Diatonicum nempe, et Cromaticum, quae in praesenti offrendenda venient sequenti extensione.

Genus Diatonicum Modernum.

Genus Cromaticum Modernum.

Cum autem hominum insatiabilis cupiditas in varietatem et novitatem nunquam non inclinans nonnumquam utroque eorum generum contenta esset, Compositores illa promiscue duo in suis compositionibus adhibere consueverunt, ita ut hodie genus mixtum plerumque usu re-

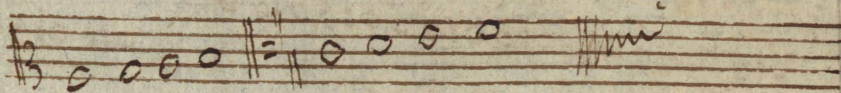
2. Cap. I § II. De hodierno Musicae Systemate.

ceptum sit, quod ego: quia Tempori omnino servandum est: / minime improbo. Compositores tamen admonitos velim, ne hoc genere mixto in Compositionibus a Capella absque Organo decantari solitis utantur, alias Cesti sint, se speratum effectum nunquam habituros: nec enim huius stylo praeter genus Diatonicum purum, Consultum esse potest, atque hanc magni momenti admonitionem, usu multipli, experientiaque doctus magnoque commendatam esse cupiam. Jam supposita Tonorum et Semitonorum aequalitate ad intervalla hodie usitata progrediamur, initium sumendo

§ II. De Unifono.

Unifonum intervallorum nomine Comprehendi non posse, ex eo patet, quod suum esse in proportionem aequalitatis habeat, ut si ad si, inter cuius extrema nulla intercedit ratio, nec acuminis differentia. Quia tamen ejus extrema perfectissime omnium Consonantiarum Consonare proprium est, praestantemque in praxi usum habet, tantum abest, ut e Consonantiarum numero expungatur, ut solius Consonantiarum perfectissimam statuendam Exactius Nemo dubitare possit. Etymologia explicat ipsa unifonum, quod sit suarum Chordarum, vel Vocum idem sonus, in notulis ita expressus:

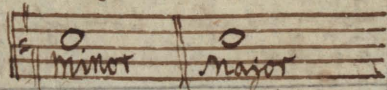
Unifonus

Huius, uti Caeterarum Consonantiarum, et Dissonantiarum usum per Recursum videbimus, in presenti earum essentiam Contemplari liceat, incipiendo a Secunda, naturali ordine ascendendo.

De Secunda.

Secunda duplex est, Major, et Minor: minor constat Semitonio, major Tono, ut:

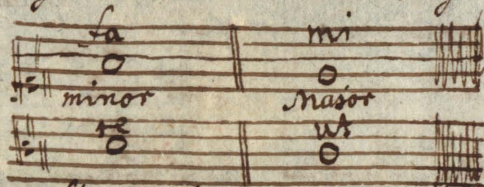

Cap. I. § 1. De hodierno Musicali Systemate.

23.

2

Tertia pari modo duplex est, Major, et minor: hæc constat Tono, et Semitono, v.g. re. fa. Major duobus Tonis, v.g. ut, mi.

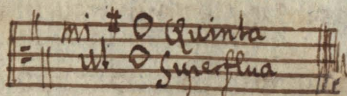
Quarta triplex est, quarta vera, minuta, et major, sive Tritonus. quarta vera constat duobus Tonis, et Semitono, v.g. ut, fa, minuta constat duobus Semitonis, et tono, v.g. mi, fa. Tritonus constat tribus Tonis, v.g. fa, mi, Paradigmata rem clarius monstrabunt.

Quinta duplex est, vera et falsa. Vera constat tribus Tonis, et Semitono, v.g. ut, sol, re, fa. falsa constat duobus Semitonis, et duobus Tonis v.g. mi, fa, re, mi, fa.

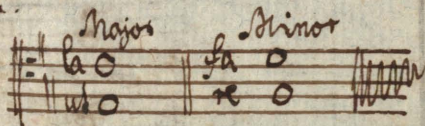

Hic iterum adnotandum est, a recentioribus quibundam auctoritate grauibz viris Quintam Superfluum suis in Compositionibus fuisse introductam, cuius usum, dum rite tractatur, haudquaquam contemnendum esse puto, cum ipse diutino meo usu sæpe numero expertus fuerim: de quo postea: ideo eam quoque adijcere et explicare visum est. Quinta Superflua constat tribus Tonis, et duobus Semitonis, hæc ratione:

4. Cap: I. § II de hodierno Musicae Systemate.

Sexta quoque duplex est, major et minor, major constat quatuor Tonis, et Semitonio v.g. ut, la. Minor constat tribus Tonis, et duobus Semitonis v.g. re, fa.

Mix quoque de Sexta Superflua, quam moderni Compositores saepissime adhibent, dicendum foret, mihi autem usus ejus nunquam probari potuit, ob rationem alibi afferendam, ut tamen nesciatur, non tam ejus usurpandae, quam vitandae, eam aggrono.

Sexta Superflua. Constat 5 Tonis.

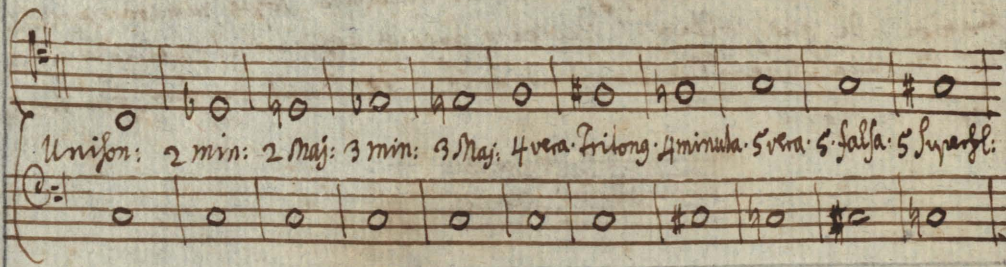
Septima eodem modo duplex est, major, minorq. Major constat quinque Tonis, et Semitonio v.g. ut, mi. Minor vero quatuor Tonis, et duobus Semitonis, re, fa.

Octava constat quinque Tonis et duobus Semitonis, nec alterari potest, vel ampliari, vel constringi v.g.

Omnia intervalla simpl. una serie collecta.

Cap: I. II. De hodierno musicae Systemate.

5.

Eadem intervalla primo Composita.

Eadem Judicium esto de his Compositis incipiendo a secunda octava.

B. Cap. I. § III. de Consonantiis et Motu.

§ III.

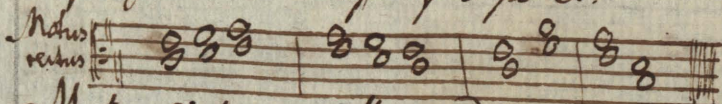
De Consonantiis

Quid Consonantia sit, ex ipso nomine satis constat: est nempe Consonantia, quae blande sine ulla discrepantia ~~ore~~ aures afficit, animumque mulcet: / dissonantia enim durum quid et auribus asperum affert: / Consonantiae ergo sunt

1. 3. 5. 6. 8. Cum suis compositis. Ex his quaedam sunt perfectae, quaedam imperfectae. Perfectae sunt: Unisonus, Quinta, et Octava. Imperfectae, Sexta, et Tertia. Reliquae, ut Secunda, quarta, quinta sexta, Tritonus, Sexta superflua, Sextissima cum suis compositis dissonantiae sunt.

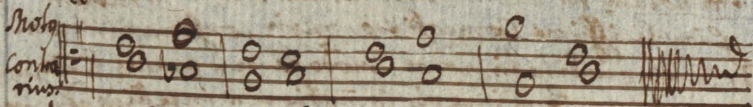
Atque haec sunt elementa, quibus universus Musices concentus perficitur. Hujus finis est oblectare; oblectationem sonorum varietas parit; varietas transgrediendo de uno intervallo ad aliud generatur. Transgressio motu perficitur, ideo quid motus sit, investigandum. Motus musicus est ille ambitus, quo de uno intervallo ad aliud versus partem acutam, vel gravem sit progressus, quae progressio cum triplici modo fieri solet, triplex item statuendus est, nempe motus rectus, Contrarius, et obliquus.

Motus rectus sit, quando duae vel plures partes ascendendo, vel descendendo recta se via sequuntur, sive id fiat per gradum, vel per saltum, ut exemplo patet:

Motus Contrarius est, quando pars una, descendente altera, et

vicissim, per saltum, vel gradatim ascendit r. g.

Motus obliquus est, quando una pars per saltum, vel gradum se movet, altera immobili permanente, ut videtur in exemplis.

Cognito frigidius hoc motu, videndum est, qua ratione in usu practico adhibendus sit, quae doctrina sequentibus quatuor Cardinalibus veluti Regulis continetur.

Reg. 1. De Consonantia perfecta ad perfectam proceditur per motum Contrarium, vel obliquum.

Reg. 2. De Consonantia perfecta ad imperfectam per omnes scilicet motus.

Reg. 3. De imperfecta ad perfectam per motum Contrarium, vel obliquum.

Reg. 4. De imperfecta ad imperfectam per omnes scilicet motus; ubi autem inadvertenter, motum obliquum in omnibus quatuor progressionibus esse licitum.

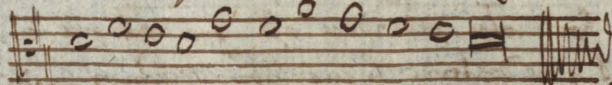
§ IV. De Contrapuncto.

Prænotandum, quod antiquis temporibus loco notularum modernarum puncta adhibita fuerint, ita, ut Compositio punctis Contrapuncta positis Contrapunctum adpellari consueverit. quod etiam nunc hodie non obstantibus aliarum notularum figuris usurentur. Et nomine Contrapuncti Compositio intelligitur ad artis Regulas elaborata. Conclusores Contrapunctum tanquam genus Contrapuncti, quas successive videbimus. Interim fiat principium a specie simplicissima, nempe de nota contra notam.

O. Caput I. § IV. De Contrapuncto, ejusque Speciebus.

Antequam dicam, quid sit Contrapuncti Specie observandum est, sciendum est, quod Nota contra notam sit duarum vel plurimum vocum, notarum valore equalium simplicissima Compositio, meris Consonantiis constans. Nec interest, cujus qualitatis notae, modo tamen omnes sint eadem valoris. quia vero nota famibrevis comodior intelligendi, praebet viam, ea in his exercitationibus utendum esse Consultum est. navi. Sias ergo principium, Duo Auspice, a Compositione duarum vocum, ponendo quendam Cantum firmum, vel a proprio Judicio inventum, vel ex aliquo libro Choralis, pro Fundamento adsumtum.

1. 9.

Observa I. Cuiuslibet harum notarum superius in Cantu debet sua partium -
laris Consonantia, observata motuum regularumque ratione superius
expresa, adhibendo ut eorum motum Contrarium, vel obliquum, quia
horum usu haud facile in errorem induci possumus. Majori, pro Cautione
quae erit in progressionem de una nota ad alteram per motum rectum, ubi
quia major errandi periculum, major etiam ad regulas attentio adhi-
benda est.

II. Diximus superius, Consonantias alias esse perfectas, alias imperfec-
tas. Sine tunc inter eas magna sit dissimilitudo, hoc loco tamen praes-
ter motus rationem nil interest, num plures perfectas, quam imperfec-
tas Consonantiae adhibeantur. Excepto principio, et fine, quorum
utrumque Consonantia perfecta constare debet. ratio est, quia princi-
pium perfectionis, et finis requietis index est. Consonantiae tamen
imperfectae majorem causant harmoniam perfectis, deo prope
lectis adhibendae.

III. Si Cantus firmus in parte inferiori reperiat, penultima notae
secunda Major, si in superiore, tertia minor danda est. Caetera per
Coniunctionem Exemplorum patebunt. Cum sit Exemplum pri-
mum de prima Specie Contrapuncti, siue de nota contra
notam, quod sequitur in § V.

§ V
De prima Contrapuncti specie, seu nota contra notam.

Exemplum I.

Contrapunctum.

Numeri in voce superiori 1. 2. 3. 4. etc. indicant notarum numerationem, posteriores vero Consonantias, ut videri et discerni poterit motus a motu, quod examinati reliquimus. Sit porro Exemplum, ubi Cantus firmus in posteriori, Contrapunctum vero in inferiori parte consistant.

Observa I. Quando Cantus firmus in superiori parte suam habet existentiam, tunc pro parte inferiori talis vox est eligenda, quae situ suo est inferior Cantu firmo. Sic v.g. dum Cantus firmus existit in voce Canto, vel Alto, pro Contrapuncto eligenda est vox Tenore, vel Basso.

II. Dimensio Vois sibi inferioris, quae Contrapunctum teneat, sit Descendendo, ita, ut illa nota, quae v.g. ascendendo sit 5ta, a. respectu 3. alto, in voce Tenore fiat 4ta sequenti modo.

Et ratio est, quia vox Canto iuxta suum naturalem situm superat volem Alto quintam, et vox Alto Tenorem, 6ta, et vox Tenore Bassum 5ta. Videamus statim Exemplum,

in quo tota res patebit, relicta ergo voce Canto assumenda est Clavis vel vox Tenore vel Basso sequenti modo; nec vero in Principio statim impingatur, notandum est, quod

10 Caput I. §V. De prima Contrapuncti serie, seu nota gra rotunda.

iuxta dimensionem partis superioris ad inferiorem initium semper ducendum sit ab octava, siq[ue]s Contrapunctum semper erit ejusdem rationi cum Cantu primo, quod omnino necessarium est.

Exemplum Cantus primi in superiore parte existentis.
Cantus. *Homus.*

Contrapunctum.

Cui nota secundi tactus una cum suo numero sit subdita, inde venit, quia de tactu secundo ad tertium licet progressio contra Regulam, quae dicit: De imperfecta ad perfectam motu Contrario, non vero recto. Deinde eo Casu duae etiam quintae continenter se sequentur, quarum una expressa, seu aperta, altera vero coarcta seu abscondita foret, quam ultimam per diminutionem, & palam fieri, nunc monstrabo in Exemplo:

Caput I. LV De Contrapuncti prima specie, seu nota Contra notam. 11.

quae diminutionem facienti facultas perito Cantori adimi haud potest, maxime Voce sola Cantanti, quod idem intelligendum est de progressu Octavae ad 5^{am} per motum rectum, quo casu ob eandem rationem duas 5as immediate se sequi contingeret, ut sequens exemplum monstrat:

Peragendum modo ad reliquos tonos intra hanc octavam contextos, nempe: e. f. g. a. c. ♭; tonus Benim 5^{am} Consonantem non habet; / tonum ergo non potest constituere. posset quidem ex ista quinta falsa effici v. g.

Quinta hoc casu, adjungendo vel nota inferiori ♭, vel superiori diefis # ut in his exemplis:

Quinta Consonans.

Sed hoc casu, utpote quinta hoc extra genus diatonium existente non amplius tonus naturalis, de quibus solum nunc tractandum est, sed tonus transpositus esset, inter quos tonos transpositos maxima datur disparitas, quia propter situm semi-toniorum cuius octavae dispar etiam oritur modulandi ratio; Sequitur jam Exemplum 2° Toni.

12. Cap. I. § V De prima Contrapuncti specie seu nota contra notam.

Exemplum 2di Contrapunctum.
Toni.

Cantus firmus.

Exemplum 2di Toni Cantu firmo in superiori parte posito.

Cantus firmus

OB. Nota tactus septimi in Bre tenore Virgula signata, vel quod iuem est.

Cap. I. §V. De prima Contrapuncti serie, seu nota contra notam. 13

Subducta idea non est, quasi contra motum processum esset, sed quia de tactu sexto ad septimum evenit ille tritonus absurdus, mi, Contra fa, quod est diabolus in Musica, quem Tritonum ob tantam difficultatem, et male sonantiam in Contrapuncto adhibere nefas est.

Exemplum estii
Toni, seu G.

Contrapunctum

Cantus firmus.

Quod Cantus firmus hac vice in Tenore sit positus, hoc solum interest, ut differentes Claves semper familiarius innotescant. ubi etiam animadvertendum est, proximas Claves semper Conjungendas esse, ut ratio consonantiarum simplicium a Compositis facilius Discerni possit, quoque voces magis conjunctae sunt, eo major erit effectus, nam Vis Conjuncta Fortior.

14. Cap. I. § V. De prima Contrapuncti serie seu nota Contra notam.

Canus firmus.

Contrapunctum.

In hoc Exemplo Contrapunctum clavem transmittit Cantus firmi, nec sine ratione. Cum enim alias a N. 1. usque ad factum septimum inclusive per motum rectum idem fuisset, cum Cantandi ratione minus concinna optima ad observantia factum est. in hoc ergo Cantus firmus tanquam pars inferior pro Fundamento statuitur, et super eo ratio consonantiarum ponitur.

Exemplum 4^{ti} Toni

seu Toni 9.

Contrapunctum

Canus firmus

Notas Tactus iori deo erroris signo notata est, quia de Tactu quo ad decimum fit saltus sextae majoris, qui in Contrapuncto, in quo omnia cantu facillima esse debent, prohibitus est. Dein de decima Nota ad undecimam progressio facta est de decima in octavam conjunctis partibus, id est, parte inferiori ascendendo, et parte superiori descendendo gradatim se movente, quae Octava ab Italis octava Battuta, a grecis Thesis nuncupata, quia in principio Tactus venit, prohibetur, sed propterea sine ratione, cum enim non quareat,

Cap: I § V. De prima Contrapuncti specie, seu nota Contra notam. 15.

Cur hujus Exempli Octava sit approbanda, sequenti

autem sit reprobanda. Cum utriusque paradigma-
tis octava motu contrariis perficiatur. alia ratio est habenda
unisoni eodem modo perducti, nempe de tertia in unisonum

quo casu unisonus, utpote in proportionem aequalitatis con-
sistens admodum parum auditus, et quasi absorbens ac perditus
videtur; ob quam rationem in hac specie Contrapuncti ex apto
Principio et fine nunquam ponendus est. quicquid demum de Oc-
tava, quod Battuta dicitur, liberum arbitrium vel evitandi, vel
adhibendi relinquitur; parum enim interest: quod si autem de re-
motiore quadam consonantia per saltum Cassus conjunctim in
Octavam fiat, nec in compositione plurium vocum toleranda est. v. g.

Male Male

Quoad potiori de
Unifono quoque
intelligendum
est. v. g.

In Compositione octo Vocum Similes saltus, maxime in Bassis
inque partibus, quod eorum vicibus succedunt, vix evitari poterunt.
Repsat adhuc ultimi Exempli Contrapunctum in parte inferiori, ponendum:

Antus
firmg.

Contra.
puncti.

ii 12 13 14

6 10

10. Caput I. § V. De prima Contrapuncti serie, seu nota contranota.

N.B. illud in prima Contrapuncti serie nota positum indicat, quod alias male fiat motus de unisono ad aliam consonantiam per saltum, neque in unisonum eodem modo, ut paulo ante dictum est. Verum cum ille saltus ex parte Cantus firmi sit, qui immutari non potest, ideo hic tunc tolerandus est. alia ratio esset, si nulla Cantus Choralis obligatione obstricto, liberum arbitrium sariendi, quid quis velit, sibi foret. In undecima nota ideo Diesis opposita est, quia fa ad descensum, mi vero ad ascensum inclinans, cum autem de illa fa in Tertiam ascendens sit progressus, ideo Diesis adiuncta est, ut illa ascendendi ratio magis authentica efficiatur. accedit, quod illud § undecima nota absq; Diesi positum, cum § decima Tertia nota Diesi adiuncta non nihil adversam relationem efficeret.

Exemplum Canti
Toni, sive Toni
ni A.

Cantus firmus

Cantus firmus in superiore parte positus

Cap. I. § V de prima Specie Contrapuncti, seu nota contra notam. 17. 9.

Exemplum Toni

Sexti seu Toni C.

Cantus firmus

Cantus firmus in Superiori parte positus.

Hæc de prima Contrapuncti
Specie, sequitur jam altera Specie.

10. Cap. I. § VI. De Secunda Contrapuncti Specie.

§ VI.

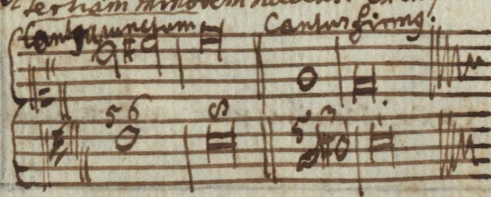
De Secunda Contrapuncti Specie.

Presciendum est, quod hæc Contrapuncti Species in Tempore Binario versetur, Cujus tactus sive mensura duabus partibus equalibus constat, quarum una in Depressione, altera in elevatione manus consistit. Depressio manus græcè Thesis, elevatio autem Archesi appellatur, quibus duobus vocabulis pro majori comoditate hoc in exercitio deinceps nobis utendum duxi. Species ista secunda fit, quando dua minima contra unam semibreverem pronuntius, quarum una in Thesis veniens semper consonans fit, necesse est, altera vero in Archesi, si de nota præcedenti in sequentem gradatim moveatur, esse dissonans poterit; si autem per saltum latatur, necessarius consonans esse debet. Exiit vero hæc in Contrapuncti Specie dissonantia non aliter habere locum, quam per diminutionem, id est, implendo illud spatium intermediam, quod intercedit duas notas per saltum tertio distantes, & c.

Nec ratio habenda est illius nota diminuta, an consonans vel dissonans fit, sufficit implere illud spatium, vacuum inter duas notas reliquas per saltum tertio distantes.

Præterea illa, quæ de prima Contrapuncti Specie ratione notæ, et progressuum præcepta sunt, hic vel maxime observari debent, præter præultimum tactum, Cujus in hac Specie nota prima quintam, secunda sextam majorem habere debet, si Cantus firmus, sive Choralis in parte inferiori existat: si vero Cantus firmus in superiori fuerit, parte prima nota præultimi tactus quintam, secunda vero tertiam minorem habeat. Exemplum rem exhibebis clarum:

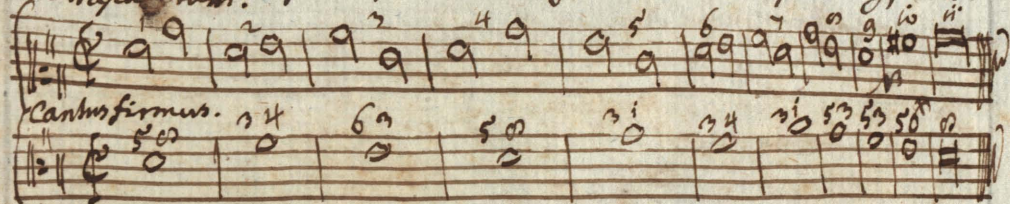

Pro majori facilitate juvenilibus habere rationem finis, ante quam reliqui tactus scribantur.

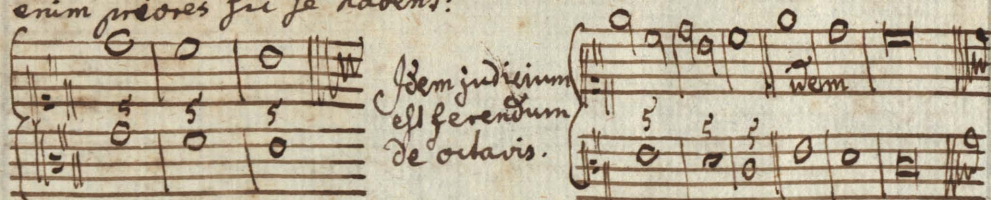
Cap: I. § VI. De secunda Contrapuncti Specie.

149.

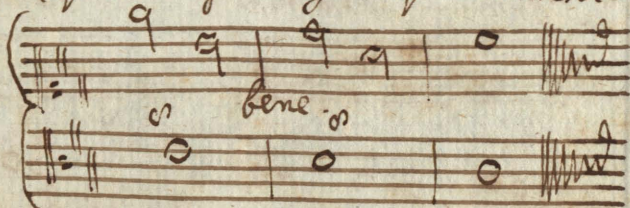
Contrapun. *Exemplum primum de secunda Contrapun. specie.*

Tertius noni et decimi utroque prima nota signo erroris notata est, quia saltus Tertius neque duas quintas, neque duas Octavas salutare potest: nota enim illa in Archi. veniens, quasi pro non ad iusta habetur, eo quod ob exiguitatem valoris, gravitatemque Epitrii sonum ita temperare non valeat, quin duarum Quintarum, vel Octavarum ratio auribus percipiatur. Hypotheses enim priores sic se habent:

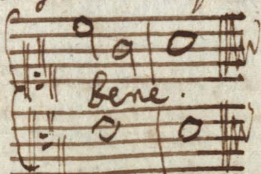
Alia ratio habenda est saltus majori spatio constantis. E. g.
4. 5. 6. quo casu distantia de prima nota ad secundam quasi
oblivionem auribus afferre videtur soni notae prima in Thesi, ad
notam secundam pari modo in Thesi existentem. videatur ergo
prius exemplum de octavis, quarum consecutio saltu quarta interve-
nientis salva est.

Et ob eandem rationem Tertius factus ad quartum nulla erro-
ris nota signatus est, quia non habita ratione illius nota

20. Cap. I. § VI de Secunda Contrapuncti specie.

intermedia hypothesis sic se habet:
qui progressus contra Regulam est,
qua dicit: de imperfecta ad perfectam
per motum contrarium,
quem errorem aufert Saltus quarta
hac ratione:

Precedens ergo Exemplum sic debet corrigi:

Cap. I. § VI. De Secunda Contrapuncti Serie.

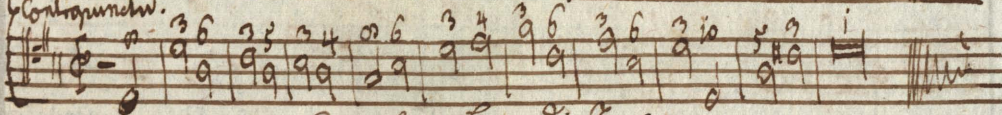
25.

Exemplum Secunda Seriei Contrapuncto in inferiori parte posito.

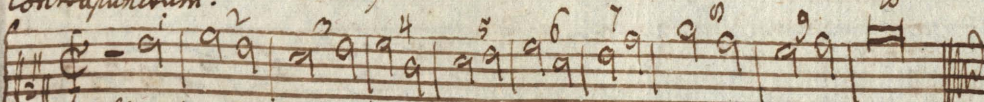
Cantus firmus.

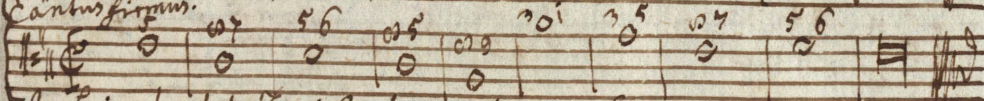
Contrapunctus.

Contrapunctum. Exemplum Secundi Toni.

Cantus firmus.

In huius tractatu Toni Contrapuncto in inferiore parte posito a comu-
ni regula nonnihil deflectitur: penultima enim tactus prima nota
quinta dari oportet: verum patet, in illa huius Toni Hypothesis
quinta, subpote dissonantia eorum non esse, ob rationem mi. contra fa.
quapropter loco quinta sexta adhiberi debet.

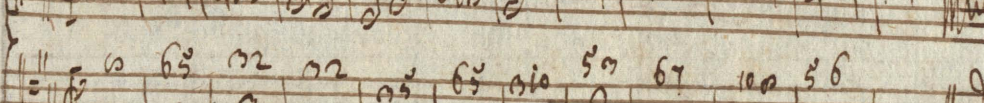
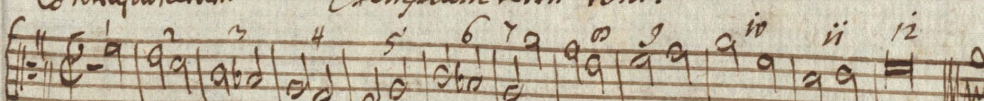
Cantus firmus. Contrapunctum in inferiori parte posito.

Contrapunctus.

Contrapunctum. Exemplum tertii Toni.

XX. Cap. I. §VI. De Secunda Contrapuncti Specie.

Contrapunctum in inferiori parte positum.

Handwritten musical notation for the first example of the second species of counterpoint. It consists of two staves. The upper staff contains a cantus firmus (Cantus firmus) in G major, starting on G4 and ending on G5. The lower staff contains the contrapunctum (Contrapunctum) in the lower part, starting on G3 and ending on G4. The notation includes various accidentals and clefs.

Contrapunctum. Exemplum Quarti Toni.

Handwritten musical notation for the second example of the second species of counterpoint. It consists of two staves. The upper staff contains a cantus firmus (Cantus firmus) in D major, starting on D4 and ending on D5. The lower staff contains the contrapunctum (Contrapunctum) in the lower part, starting on D3 and ending on D4. The notation includes various accidentals and clefs.

Cantus firmus. Contrapunctum in inferiore parte positum.

Handwritten musical notation for the third example of the second species of counterpoint. It consists of two staves. The upper staff contains a cantus firmus (Cantus firmus) in E major, starting on E4 and ending on E5. The lower staff contains the contrapunctum (Contrapunctum) in the lower part, starting on E3 and ending on E4. The notation includes various accidentals and clefs.

Contrapunctum. Exemplum quinti Toni.

Handwritten musical notation for the fourth example of the second species of counterpoint. It consists of two staves. The upper staff contains a cantus firmus (Cantus firmus) in F major, starting on F4 and ending on F5. The lower staff contains the contrapunctum (Contrapunctum) in the lower part, starting on F3 and ending on F4. The notation includes various accidentals and clefs.

Cantus firmus Contrapunctum in inferiore parte positum.

Handwritten musical notation for the fifth example of the second species of counterpoint. It consists of two staves. The upper staff contains a cantus firmus (Cantus firmus) in G major, starting on G4 and ending on G5. The lower staff contains the contrapunctum (Contrapunctum) in the lower part, starting on G3 and ending on G4. The notation includes various accidentals and clefs.

24. Cap. I. § VII. De Tertia Contraquanti Serie.

Consonans sit necesse est.
quarta dissonans esse pote-
rit, si quinta consonan-
tia fuerit, ut in exemplis.

fallit autem hoc regula primo in hypothesis, ubi secundam et
quartam notam consonantias esse contingit, quo in casu tertia
nota dissonantia esse poterit, ut in sequentibus exemplis.

Ubi omnium Paradigmatum Tertia nota Consonans est,
et diminutio saltus Tertia vocatur. ut autem huius rei veritas
patet, exempla hae ad substantiam revocanda sunt, hae
ratione.

Ex quibus clare videtur, tertiam illam notam, nempe dis-
sonantiam aliud non esse, quam diminutionem saltus tertiae, qua
impletur spatium intermedium de nota secunda ad tertiam re-
pertum, quod spatium nunquam diminutionem, sive imple-
nota intermedia recusat. Secunda hypothesis est, ubi a comuni
regula deflectitur, Nota Cambiata, ab Italis Cambiata nuncu-
pata, ubi de nota secunda
dissonante per saltum fit pro-
gressus in consonantiam,
ut in presentibus exem-
plis videntium est.

Cap: I. § VII. De tertia Contrapuncti specie.

25.

Galtus ille tertius de secunda nota in tertiam esse debet. Se rigore de Prima nota ad Secundam, in quo casu secunda nota tertiam consonantiam efficeret hac ratione:

In qua Hypothesi, si de prima nota ad secundam diminutio fieret, res ita se haberet:

Cum autem hac in Contrapuncti specie supis locus non sit, ideo placuit gravibus Auctoritate viris primum exemplum, ubi secunda nota Septimam habet, fortassis propter maiorem Cantus Coniunctam rationem habere. Ultimum restat monstrare, quomodo penultimus tactus, qui ut plurimum ceteris plus difficultatis habet, conficiendus sit, qui si Cantus firmus in inferiori sit parte, hac ratione constitutus esse debet:

Si Cantus firmus in superioris sit parte, ita ponendus est:

Ceterum sequentis factus vel maxime ratio habenda est, si nullum in progrediendo quibus obicem offedere cupias.

26. Cap. I. § VII. de Actia Contrapuncti Lixie.

Exemplum primi Toni hujus Contrapuncti Lixie.

Præter priora dicta etiam attendendum est ad id, ne quis ambitum quinque linearum multum transgredat, nota enim fundamento magis propinqua majorem harmoniam et gustum censet.

Cantus firmus.

Contrapunctum. Exemplum 2di Toni.

Cantus firmus Contrapunctum in inferiori parte positum.

Caput I. § VII de tertia Contrapuncti brevis.

Exemplum 5^{ti} Toni.

Contra punctum in inferiori parte positum.
Cantus firmus.

Contraquenchum. Exemplum Sexti Toni.

Contrapunctum in inferiori parte positum.

29. Cap. I. § VIII De quarta Contrajuncti Specie.

§ VIII.

De quarta Contrajuncti Specie.

Species hæc constat duabus minimis Contra semibreve in uno eodemque loco positis, virgulaque curvata subdu-
tis, quarum prima in Archi, secunda in Thesi veniat, ne-
cesse est, quæ species Ligatura vel Synope adpellari con-
suevit: estque duplex, Consonantia, et Dissonantia.
Ligatura Consonantia est illa, cujus utraque minima et
in Archi et in Thesi Consonantia est. Exemplis res
clara fiet.

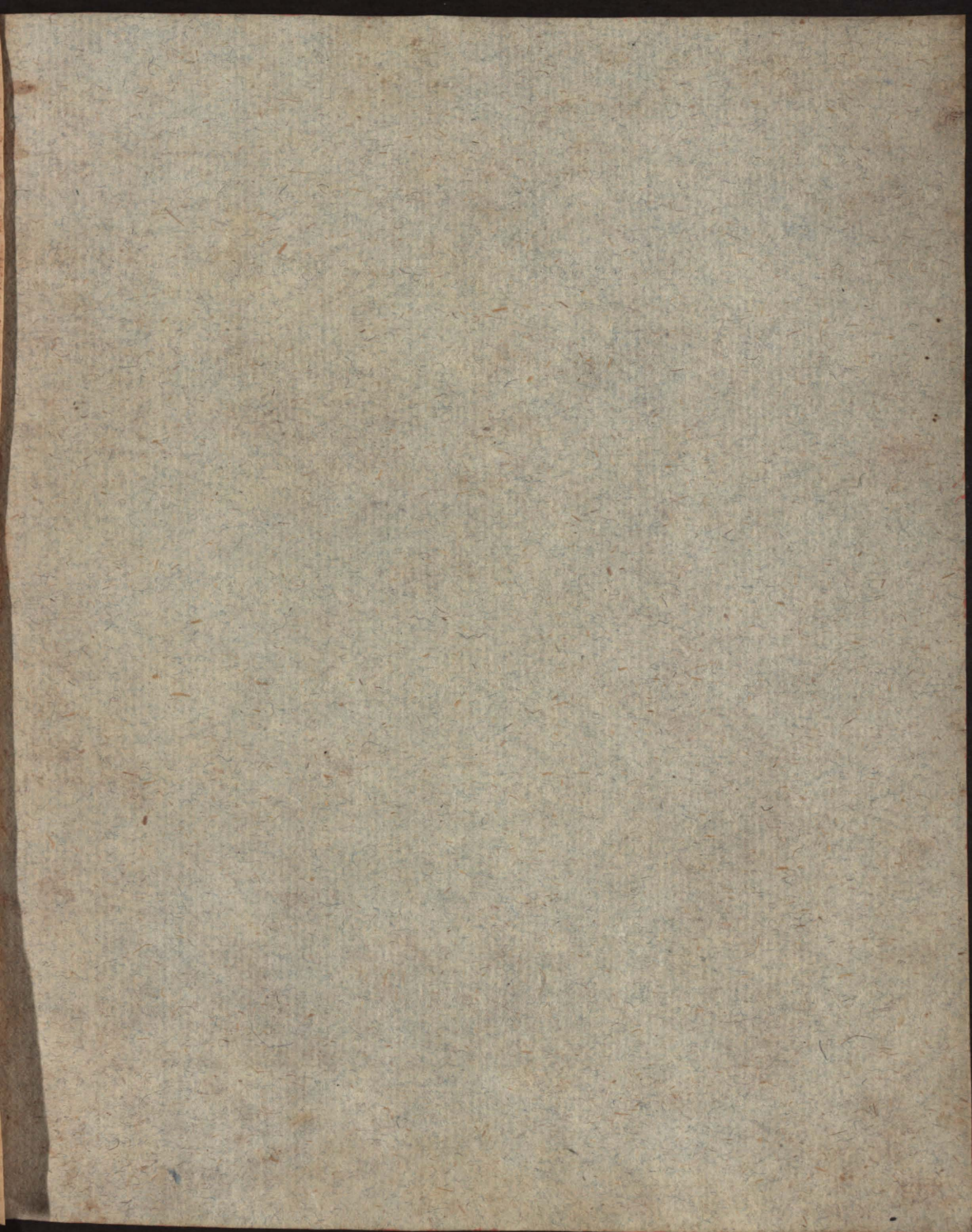
Ligatura Consonantia.

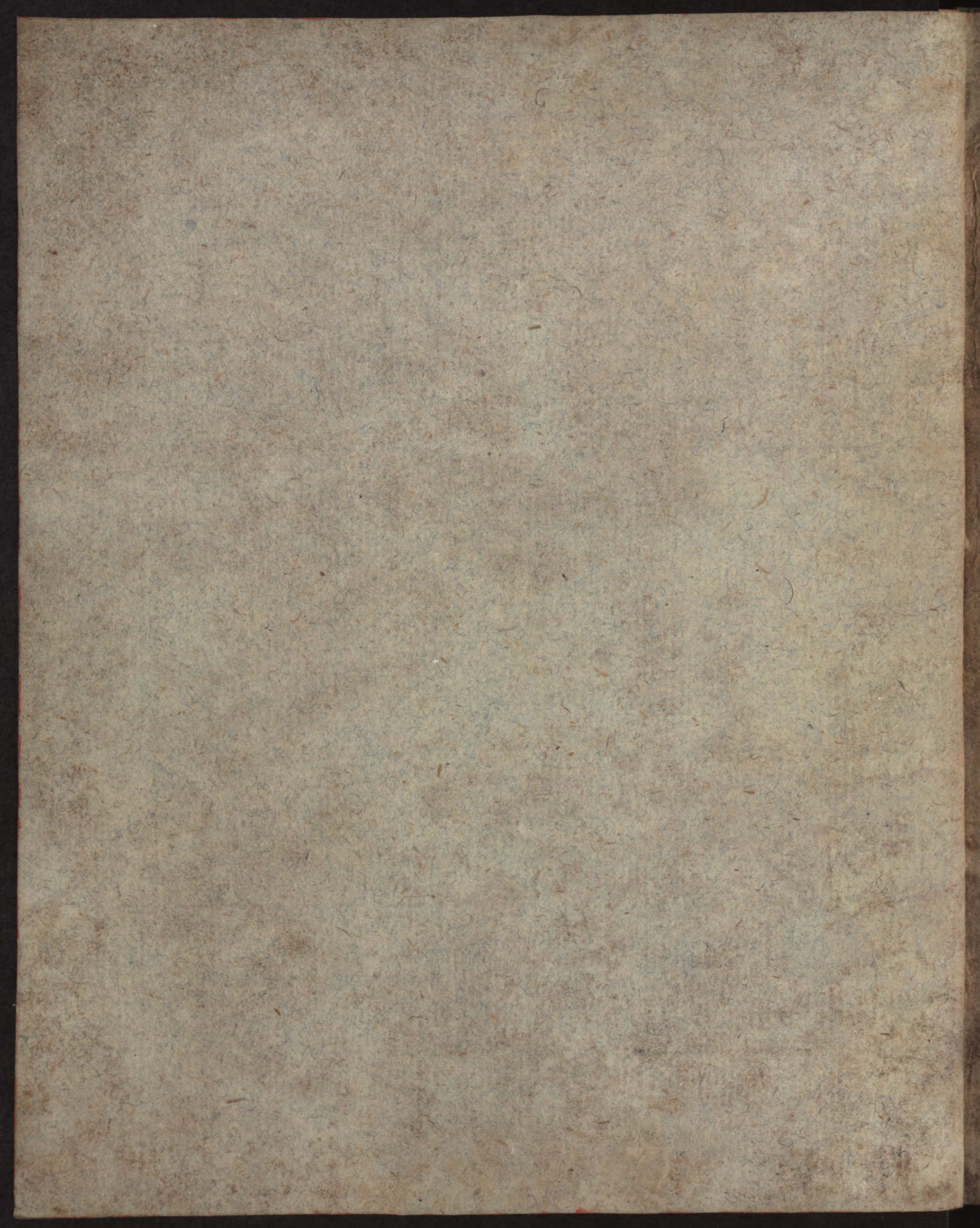

Ligatura Dissonantia est, cuius prima nota, in
Archi nempe quidem Consonans, quod semper esse de-
bet, secunda vero in Thesi Dissonans est, ut in sequenti
Exemplo videre licet.

Ligatura Dissonantia.

40 Cod. ms.

873